

Vi måste
snacka
om...

HANDLEDNING

Introduktion

Hej! Vad roligt att du vill prata om sex och relationer med unga! I denna handledning hittar du material för att prata om relationer utifrån tre olika teman - jämställdhet, kärlek och religion. De tre temana behöver inte göras i en särskild ordning och du kan välja att göra ett tema eller alla, beroende på vad som passar för din klass/grupp.

Du hittar alla filmer som hör till materialet på normbanken.se. Där hittar du även materialet Nästan allt om sex i Sverige som fokuserar mer på sex och sexualitet. På Normbanken hittar du även tips och verktyg för normkritisk och inkluderande sexualundervisning.

Innehåll

Vi måste snacka om kön	s. 3
Introduktion till temat	s. 3
Förslag på lektionsupplägg	s. 3
Ordlista	s. 3
Film	s. 4
Gruppövningar	s. 4
Diskussionsfrågor	s. 5
Uppgifter	s. 7
Vi måste snacka om kärlek	s. 9
Introduktion till temat	s. 9
Förslag på lektionsupplägg	s. 9
Ordlista	s. 9
Film	s. 10
Gruppövningar	s. 10
Diskussionsfrågor	s. 11
Uppgifter	s. 13
Vi måste snacka om Gud & sex	s. 15
Introduktion till temat	s. 15
Förslag på lektionsupplägg	s. 15
Ordlista	s. 15
Film	s. 16
Gruppövningar	s. 16
Diskussionsfrågor	s. 17
Uppgifter	s. 18

Vi måste snacka om kön

Introduktion till temat

Det här avsnittet handlar om normer kring kön och vad det har för betydelse i våra relationer med andra människor. Kön utgör en av de sju diskrimineringsgrunderna som omfattas av diskrimineringslagen. Det innebär att diskriminering som har samband med kön, könsidentitet eller könsuttryck är förbjudet enligt svensk lag. Det är viktigt att bli medveten om de normer som är kopplade till kön i samhället i strävan efter jämställdhet och jämlikhet. I det här avsnittet får deltagarna möjlighet att reflektera över hur normer kring kön påverkar vår syn på människor med olika kön, könsidentiteter och könsuttryck och hur det i sin tur påverkar vår sexualitet och våra relationer. Beroende på vilka diskussionsfrågor, övningar och uppgifter som väljs kan det här temat beröra ämnen som:

- Jämställdhet i relationer
- Könsroller
- Maskulinitetsnormer och dess konsekvenser
- Könsnormer och sexualitet
- Porr och prostitution

Förslag på lektionsupplägg

1. Introducera gruppen för vad ni ska prata om
2. Gå igenom ord på ordlistan som du är osäker på att gruppen kan dem
3. Gör någon av gruppövningarna föreslagna nedan
4. Titta på filmen
5. Välj ut några diskussionsfrågor utifrån förslag nedan och låt deltagarna diskutera i smågrupper. Om det är en trygg grupp kan du be dem återberätta i helgrupp efteråt.

Förslag på diskussionsfrågor finns på två nivåer: bas och fördjupning. Frågor på basnivå är tänkta att kunna användas i diskussioner på lättare svenska eller med yngre deltagare medan fördjupningsnivån kan passa äldre elever eller grupper som diskuterat frågorna tidigare.

Använd gärna de uppgifter och övningar som är kopplade till temat på en efterföljande lektion eller som hemuppgift.

Ordlista

Norm

Könsroll

Könsidentitet

Stereotyp

Icke-binär

Hbtq

Relation

Rättighet

Kränkning

Trakasserier

Film

Filmen "Vi måste snacka om kön" är ca 15 minuter och du hittar den på normbanken.se.

Gruppövningar

Fyra hörn

I denna övning får gruppen röra sig runt i rummet och ta ställning till olika påståenden. Varje hörn i rummet motsvarar ett svarsalternativ och deltagarna placerar sig i det hörn som bäst stämmer in på vad de tycker. När alla valt ett hörn får de börja med att diskutera med de som står i samma hörn, "Varför valde vi detta alternativ?". Försök som samtalsledare sen få en diskussion i storgrupp genom att be varje hörn berätta om vad de diskuterade.

Förslag på påståenden/frågor:

Var märker du av normer kring kön i ditt liv?

Skolan

Träningen/fritiden

Hemma

Annat alternativ

Finns det olika förväntningar på killar och tjejer i en relation?

Ja

Nej

Ibland

Vet ej

Vad kan du göra om en klasskompis behandlas illa på grund av att hen är tjej/kille/icke-binär?

Prata med den som blir utsatt

Prata med den som utsätter

Prata med lärare/rektor

Annat alternativ

Vad är kvinnligt/manligt?

Gör en lista med ord som kan uppfattas typiskt kvinnligt och manligt. Deltagarna ska markera om de upplever orden som typiskt manliga eller kvinnliga eller både och eller inte alls. Deltagarna får gärna bygga ut listan med egna ord. Börja i mindre grupper där deltagarna får sortera orden och gå sen igenom orden i storgrupp om det fungerar.

Förslag till lista:

Tuff, känslökall, gullig, aktiv, muskulös, kontrollerande, kontrollerad, allvarlig, lång, underlägsen, stark, dominant, utbildad, välbetald, ledsen, passiv, inbjudande, ofarlig, känslösam, sårbar, modig, vänlig, förförande, snygg, smal, sexig, söt, överlägsen, chef, anställd, sensuell, svag, hjälplös, god, ond, offer, föröware.

Diskussionsfrågor

Inledande frågor

Är det någon särskild karaktär eller klipp som du känner igen dig i?

Finns det något som är stereotypt eller ostereotypt i filmen?

Basnivå

Håller du med personerna i klippet "Reality check" om hur en riktig man och en riktig kvinna ska vara? Vad stämmer/vad stämmer inte?

Var kan en få kunskap om relationer? Går det att träna sig på relationer? Hur? Skiljer det sig mellan tjejer, killar och personer med annan könsidentitet?

Nyhetspresentatören rapporterar att killar lyckas bättre när det gäller våld. Vad menas med det? Hur ser samhället på tjejer som är våldsamma?

Nyhetspresentatören rapporterar att killar inte skäms för att de knullat med många personer. Vad menas med det? Hur ser samhället på tjejer som har haft många sexpartners?

Vad menar Ali Baba med att kylan & frysen är till för "riktiga män"? Varför är den utrustad med ett känslchip? Vilket behov är kylan & frysen tänkt att fylla för män?

Vad menar Ali Baba med att kylan & frysen är till för "riktiga kvinnor"? Varför heter den "Max Mind Booster"? Vilket behov är kylan & frysen tänkt att uppfylla för kvinnor?

Varför säljs det inte en kyl & frys för icke-binära? Vilka andra produkter kan du komma på som är könsbundna till antingen kvinnor eller män?

Beskriv polisen som ska genomföra vittnesförhöret. Varför frågar polisen om barnets kön? Beskriv pappans reaktion.

Finns det skillnader i uppfostran mellan pojkar och flickor? På vilket sätt? Vad lekte barn med när du växte upp? Hur tänker du om det idag? Hur påverkar leksaker lekar?

Vad skrattar publiken åt när deltagarna i frågesportstävlingen "Könskampen" presenteras? Programledaren säger att deltagaren Kjell tänker som en tjej, vad menar han med det? Programledaren kallar deltagaren Fahrad för "böggjävvel", vad beror det på? Känner du igen dig i någon del av klippet "Könskampen"?

Vem bestämmer hur en ska vara – hur en ska se ut och bete sig? Vad påverkar oss i valet hur vi ser ut och hur vi beter oss?

Hur behandlar samhället en person som varken är kvinna eller man?

Skiljer sig synen på olika kön och könsidentiteter i Sverige jämfört med andra länder? På vilket sätt?

Finns det skillnader mellan hur personer med olika kön uttrycker känslor? Hur förväntar sig omgivningen att en man/kvinna/icke-binär ska uttrycka känslor?

Vilka förväntningar finns på en kvinna/man/icke-binär när det gäller sex?

Hur gör du om du uppfattar att någon behandlas illa genom t.ex. kränkningar, trakasserier, våld?

Fördjupningsnivå

Nyhetspresentatören rapporterar att killar har sämre betyg än flickor i skolan. Vad tror du att det beror på? Hur kan det förändras?

Vad vill "Relationsmyndigheten"? Vad kan vara positivt respektive negativt med en "Relationsmyndighet"?

Relationsprognosen visar att kvinnor historiskt sett har levt i underläge och förtryck. Vad menas med det? På vilket sätt har könsrollerna förändrats över tid? Vad beror det på att endast 10 procent av anmälda våldtäkter leder till åtal?

Huset i filmtrailern "Stand my ground" verkar vara hemsökt, hur löser de olika familjemedlemmarna situationen?

I recensionen av filmtrailern "Stand my ground" har recensenterna olika åsikter. Hur yttrar sig det? Hur hanterar recensenterna situationen?

Hur brukar filmindustrin skildra könsroller?

Hur ser könsroller ut i pornografin? Hur påverkas relationer av pornografi?

Hur ser rätten till sin egen kropp ut för kvinnor/män/icke-binära?

Hur ser maktfördelningen ut vid prostitution? Vem köper sex? Vem säljer sex?

Var går gränsen för våldtäkt?

Den nya samtyckeslagstiftningen trädde i kraft under 2018. Varför tror du att det har införts en sådan lag? Vilken effekt kan lagen ha? Påverkar den dig på något sätt?

På vilket sätt påverkar film/media/sociala medier vår syn på kön?

Finns det skillnader i synen på människor av olika kön och könsidentiteter beroende på var i Sverige en befinner sig (glesbygd/mellanstor stad/storstad)? Finns det stereotyper?

Hur skiljer sig rättigheter för personer med olika kön och könsidentitet i olika länder? Hur påverkar det relationer mellan människor?

Uppgifter

Faktagranska påståenden

Denna övning kan göras i form av grupparbete där varje grupp får ett påstående som de ska faktagranska och sen redovisa inför klassen. Dessa påståendena kan vara vanliga myter och föreställningar kopplat till jämställdhet, könsnormer och relationer.

Exempel på påståenden:

- I Sverige delar män och kvinnor lika på hushållsarbete och föräldraledighet.
- Det är vanligare med våld i relationer mellan en kvinna och en man än i samkönade relationer.
- Killar har sin sexdebut tidigare än tjejer.
- Personer i samkönade förhållanden är mer nöjda med sina relationer än i de i olikkönade förhållanden.
- Sverige är världens mest jämställda land.
- Porr som produceras idag är ofta jämställd.

Skrivuppgift - artikel eller insändare

Låt eleverna göra en debatterande artikel eller insändare som är för eller mot något av filmens avsnitt. Uppmuntra att texten skrivs jämställt och inkluderande utifrån till exempel dessa riktlinjer:

- Fundera över vilka personer som borde få komma till tals i texten t.ex. utifrån kön, ålder, etnicitet, funktionalitet, sexuell läggning?
- Vid upprepning av huvudord, går det att använda exempelvis läraren, besökaren, ordföranden o.s.v. istället för hon eller han
- Använda könsneutralt pronomen – hen
- Omskrivning till plural; de, dem, dom
- Använd direkt tilltal; du

- Inte låta det manliga ordet alltid komma först – hon och han istället för han och hon, kvinnor och män, istället för män och kvinnor.
- Använd könsneutrala beteckningar såsom riksdagsledamot (istället för riksdagsman), tjänsteperson/anställd (istället för tjänsteman), forskare (istället för vetenskapsman), pedagog (istället för fröken), kassapersonal (istället för kassör/kassörska), brandsoldat (istället för brandman)

Normkritisk selfie

I denna övning får eleverna ta normbrytande selfies. Börja övningen med att skriva ordet "selfie" på tavlan och be eleverna associera fritt till ordet. Ett alternativ är att använda ett verktyg som Mentimeter. Låt sen eleverna diskutera, antingen i storgrupp eller i mindre grupper:

- Hur brukar en selfie se ut?
- Brukar du ta selfies?
- Vad används selfies till?
- Finns det en skillnad i hur ungdomar och vuxna använder selfies?
- Hur hänger normer och jämställdhet ihop med selfies?

Visa sen några normbrytande bilder på människor som exempel för att väcka tankar och tydliggöra begreppet normbrytande. Förslag på var du hittar normbrytande bilder finns normbanken.se.

Låt eleverna ta några selfies där de får testa att bryta normer, det kan vara normer kring kön, ålder, utseende eller någonting annat. Dela in eleverna i smågrupper och låt dem visa varandra sina bilder, om de vill. Nedan finns förslag på frågor att diskutera i smågrupper/storgrupp som en avslutning av övningen.

- Vilken norm bryter du mot i din selfie?
- Skulle du kunna tänka dig att göra/uppträda/agera/vara på det sätt som selfien?
- Vad tycker du om de som bryter mot normer?
- Finns det normer man inte får bryta mot?
- Vad är positivt med att bryta normer?
- Vad är negativt med att bryta normer?
- Vad händer med personer som bryter mot normer?
- Vill personen/personerna aktivt uttrycka något med sitt normbrytande beteende?
- Vilka är rådande normer på vår skola?
- Vem/vilka har bestämt dessa (Skolans namn-) normer?

Vi måste snacka om kärlek

Introduktion till temat

Förälskelse, kärlek och relationer kan vara underbart men också svåra saker att orientera sig i. Det kan till exempel vara svårt att känna när en har rätt att sätta en gräns. Det kan också vara svårt att veta var den egna gränsen går. I diskussioner om kärlek och relationer är viktigt att prata om ömsesidighet, kommunikation och samspel för att ge unga stöd i att läsa av olika situationer. Diskussionerna bör även handla om de ideal/normer som styr våra val och att vi måste vara medvetna om och hantera dessa. Normer kring kärlek och sexualitet är till exempel starkt kopplade till värderingar om vad som anses kvinnligt och manligt. Beroende på vilka diskussionsfrågor, övningar och uppgifter som väljs kan det här temat beröra ämne som:

- Förälskelse och kärlek
- Bra och dåliga relationer
- Normer kring relationer och tvåsamhet
- Svartsjuka och otrohet

Förslag på lektionsupplägg

1. Introducera gruppen för vad ni ska prata om och gå igenom ord på ordlistan om du är osäker på om gruppen är bekant med begreppen.
2. Inled arbetet med temat med en fyra hörns- eller fria associationer-övning.
3. Titta på filmen *Vi måste snacka om kärlek*
4. Välj ut några diskussionsfrågor och eller övningar utifrån förslagen här under och låt deltagarna diskutera arbeta i smågrupper. Om det är en trygg grupp kan du be dem återberätta i helgrupp efteråt. Om ni arbetar med t.ex. diskussionsfrågor gör gärna enligt EPA (enskilt – fundera en stund), parvis (diskutera) och alla (tillfråga paret hur de resonerat).

Förslag på diskussionsfrågor finns på två nivåer: bas och fördjupning. Frågor på basnivå är tänkta att kunna användas i diskussioner på lättare svenska eller med yngre deltagare medan fördjupningsnivån kan passa äldre elever eller grupper som diskuterat frågorna tidigare.

Använd gärna de uppgifter och övningar som är kopplade till temat på en efterföljande lektion eller som hemuppgift.

Ordlista

Norm

Relation

Flörta

Ragga

Samtycke

Otrohet

Gosa

Hångla

Kärleksgnabb

Homosexuell

Heterosexuell

Film

Filmen "Vi måste snacka om kärlek" är ca 15 minuter och du hittar den på normbanken.se.

Gruppövningar

Fyra hörn

I denna övning får gruppen röra sig runt i rummet och ta ställning till olika påståenden. Varje hörn i rummet motsvarar ett svarsalternativ och deltagarna placerar sig i det hörn som bäst stämmer in på vad de tycker. När alla valt ett hörn, börja med att diskutera inom gruppen som står i samma hörn, "Varför valde vi detta alternativ?". Bjud sedan in till en diskussion i storgrupp genom att be varje hörn berätta om vad de diskuterade.

Förslag på påståenden/frågor:

Var är bästa stället att ragga?

Festen

Skolan

Nätet/sociala medier

Annat alternativ

Går det att göra slut på ett bra sätt?

Ja

Nej

Ibland

Vet ej

Var får du information om hur du får en relation att fungera bra?

Kompisar

Föräldrar eller andra vuxna

Nätet

Annat alternativ

Fri association

Skriv upp ett ord/begrepp/känsla på tavlan, eller visa en bild, och be gruppen associera fritt. Skriv upp alla ord som gruppen säger på tavlan. Orden kan sorteras utifrån teman gruppen ser, rangordnas, eller väljer du/ni ut något/några ord som gruppen pratar mer om.

Förslag:

Kärlek

Förälskelse

Samtycke

Ömsesidighet

En bra relation

Diskussionsfrågor

Inledande frågor

Är det någon särskild karaktär eller något särskilt klipp som du känner igen dig i?

Finns det något som är stereotypt eller o-stereotypt i filmen?

Basnivå

Håller du med personerna i filmen om vad kärlek är och hur kärlek beskrivs?

Skiljer sig kärlek på film mot kärlek i verkligheten? Tror du att "filmkärlek" påverkar synen på kärlek i verkligheten?

Enligt Flirt och ragningsprognosen lever fler personer ensamma idag än tidigare, betyder det att det är osäkert att flörta och ragga?

Är det bra eller dåligt att många lever ensamma? Är det viktigt att ha en partner? Vad säger samhället om att vara singel eller att ha flera partners?

Vad kan det finnas för tecken på att någon är intresserad av en annan person?

Hur kan en visa att en är intresserad av en annan person?

Vad är en bra partner?

Vad är en bra relation?

Vad kan en få en relation att fungera bra?

Är en lång relation bättre än en kortare relation?

Vems ansvar är det att en relation funkar?

Kan du vara kär i någon du träffat på nätet? Vilka fördelar och nackdelar finns med att ha en relation på nätet?

Kan en vara kär i flera personer samtidigt? Kan det vara olika för olika personer?

Vad är svartsjuka? Hur påverkar det en relation? Kan det vara bra eller dåligt?

Vad är det för skillnad på att gosa och att hångla?

Var går gränsen mellan "gos" och smeksex?

Vad är smeksex?

Vad är sex?

Tror du att det finns personer som upplever press och gruppträck när det gäller att ha sex eller att inte ha sex?

Finns det alltid kärlek i en sexuell relation?

Fördjupningsnivå

Skulle kärlek vara enklare om en hade PSI-girls förmåga att läsa andras tankar?

Vad tänker du om råden från Ragningsprognosen om hur en kan träffa en partner?

Vilket är dina tips för att hitta en partner?

Varför ropar polisen "snygga pattar kl. 10" och vad händer då?

Stämmer det att alla killar är bröstfixerade?

Finns det något typiskt attribut som tjejer "borde" attraheras av hos en person som en tjej är intresserad av?

Vad har det för betydelse att TV/filmer mer ofta visar par som har samma hudfärg, är i samma ålder och är heterosexuella?

Hur kan en visa att en vill hångla, bli smekt, ha sex?

Hur kan en visa att en inte vill hångla, bli smekt, ha sex?

Är hångla lika med att säga ja till sex?

Om en person säger först säger ja till sex, är det ok att ändra sig?

Kan en person säga ja men visa nej med kroppen? Vad gör du då?

Kan en person säga nej men visa ja med kroppen? Vad gör du då?

Hur kan en förstå om personen/personerna tycker om eller inte tycker den situation ni befinner er i? Vad är ja-signaler och nej-signaler?

Är det okej att gosa och eller hångla när en är bland andra människor? Finns det andra situationer där det är mer eller mindre okej?

Beskriv bra sätt och dåliga sätt att göra slut på.

Kan det bli ett lyckligt slut om bara en person vill göra slut?

Vad finns det för normer som påverkar vem som kan vara tillsammans med vem? Styr vi av tex kön, etnicitet, ålder, utseende eller annat när vi väljer partners?

Finns det annat som kan påverka när en ska välja partner/partners: Omgivningen?

Samhället? Kompisar? Familjen? Släkten?

Vad är viktigast, vad personen som väljer partner känner/vill eller vad andra tycker/känner/vill?

Vem bestämmer vem en ska gifta sig med?
Behöver alla gifta sig? Varför det? Varför inte?

Är det vanligt att välja partner bara utifrån utseende?
Påverkas utseendet av hur en person är?
Om du lär känna en person kan den bli snyggare då?

Uppgifter

Faktaundersökning påstående

Denna övning kan göras i form av grupparbete där varje grupp får ett påstående som de ska undersöka och sedan redovisa inför klassen tex en presentation i form av en podcast eller film. Påståendena kan vara vanliga myter och föreställningar kopplat till kärlek, förälskelse och relationer.

Exempel på påståenden:

- Samtycke och ömsesidighet är samma sak.
- Samtycke kan finnas utan ömsesidighet, men ömsesidighet kan aldrig finnas utan samtycke.
- De flesta unga har haft en parrelation innan de är 18 år.
- Personer som har en partner är lyckligare än personer som är singel.
- Svartsjuka kan vara bra i en relation.
- När ett par varit ihop en viss tid är äktenskap nästa steg.
- Vad säger lagen - om en har fått samtycke från en person en gång, behöver en inte fråga igen då?

Skrivuppgift - artikel eller insändare

Låt eleverna göra en debatterande artikel eller insändare som är för eller mot något av filmens avsnitt. Uppmuntra att texten skrivs jämställt och inkluderande utifrån till exempel dessa riktlinjer:

- Fundera över vilka personer som borde få komma till tals i texten tex utifrån kön, ålder, etnicitet, funktionalitet, sexuell läggning?
- Vid upprepning av huvudord, går det att använda exempelvis läraren, besökaren, ordföranden osv istället för hon eller han
- Använda könsneutralt pronomen – hen
- Omskrivning till plural; de, dem, dom
- Använd direkt tilltal; du
- Inte låta det manliga ordet alltid komma först – hon och han istället för han och hon, kvinnor och män, istället för män och kvinnor.
- Använd könsneutrala beteckningar såsom riksdagsledamot (istället för riksdagsman), tjänsteperson/anställd (istället för tjänsteman), forskare (istället för vetenskapsman), pedagog (istället för fröken), kassapersonal (istället för kassör/kassörska), brandsoldat (istället för brandman)

Partnerutredning

I filmen finns en Relationsmyndighet som erbjuder partnerutredningar. Deltagarna får i den här övningen göra en egen partnerutredning, individuellt eller i par.

1. Hur är en bra partner?

Utgå från diskussioner i klassen, statistik och material om relationer för att besvara nedanstående frågor:

- a. Vilka normer och föreställning finns det kring hur den perfekta partnern ska vara?
- b. Finns det skillnader i förväntningar på hur en bra partner ska vara beroende på kön, sexuell läggning, ålder eller etnicitet?
- c. Vad finns det för kunskap om hur svartsjuka påverkar en relation?
- d. Vad finns det för kunskap om vad som får en relation att hålla länge?
- e. Vad finns det för kunskap om orsaker till att personer gör slut/skiljer sig?

2. Hitta en karaktär att utreda

Välj en karaktär i en bok, film, serie eller spel. Det kan vara en karaktär som har en eller flera relationer eller en som inte har det. Här är det viktigaste att du har tillräckligt mycket information om karaktären så att det går att få en bild av hur personen skulle vara i en kärleksrelation.

3. Partnerutredning – får hen godkänt?

Utifrån det du tog reda på under punkt 1 besvara följande frågor:

- a. Hur skulle karaktären vara som partner?
- b. Vilka egenskaper och sidor har karaktären som gör hen till en bra partner?
- c. Vilka egenskaper och sidor har karaktären som gör hen till en mindre bra partner?
- d. Är karaktären någon som kan rekommenderas som partner?
- e. Får karaktären godkänt i partnerutredningen?

Vi måste snacka om Gud & sex

Introduktion till temat

Detta avsnitt berör religionen och traditionens betydelse för relationer och sexualitet och belyser även relationen mellan religion och tradition. Det uppmuntrar deltagarna till att reflektera över hur egen och andras religiösa och/eller traditionella uppfattningar påverkar synen på frågor som äktenskap, kärlek, hbtq och sex. Beroende på vilka diskussionsfrågor, övningar och uppgifter som väljs kan det här temat beröra ämnen som:

- Äktenskap
- Synen på sex och relationer i Sverige jämfört med andra länder
- Heder
- Hbtq och religion
- Religion och tro i en relation

Förslag på lektionsupplägg

1. Introducera gruppen för vad ni ska prata om
2. Gå igenom ord på ordlistan som du är osäker på att gruppen kan
3. Gör någon av gruppövningarna föreslagna nedan
4. Titta på filmen
5. Välj ut några diskussionsfrågor utifrån förslag nedan och låt deltagarna diskutera i smågrupper. Om det är en trygg grupp kan du be dem återberätta i helgrupp efteråt.

Förslag på diskussionsfrågor finns på två nivåer: bas och fördjupning. Frågor på basnivå är tänkta att kunna användas i diskussioner på lättare svenska eller med yngre deltagare medan fördjupningsnivån kan passa äldre elever eller grupper som diskuterat frågorna tidigare.

Använd gärna de uppgifter och övningar som är kopplade till temat på en efterföljande lektion eller som hemuppgift.

Ordlista

Religionsfrihet

Tradition

Lagförslag

Stereotyp

Hbtq

Norm

Film

Filmen "Vi måste snacka om Gud & sex" är ca 15 minuter och du hittar den på normbanken.se.

Gruppövningar

Fyra hörn

I denna övning får gruppen röra sig runt i rummet och ta ställning till olika påståenden. Varje hörn i rummet motsvarar ett svarsalternativ och deltagarna placerar sig i det hörn som bäst stämmer in på vad de tycker. När alla valt ett hörn får de börja med att diskutera med de som står i samma hörn, "Varför valde vi detta alternativ?". Försök som samtalsledare sen få en diskussion i storgrupp genom att be varje hörn berätta om vad de diskuterade.

Förslag på påståenden/frågor:

I Sverige är normen att ha sex innan äktenskap.

Ja

Nej

Det finns ingen norm kring sex och äktenskap

Vet ej

Skiljer sig synen på sex mellan olika länder?

Ja

Nej

Ibland

Vet ej

Var hittar du information om religion och sex?

Förälder

Religiös ledare (präst, imam, rabbi etc)

Kompisar

Annat alternativ

Fri association

Skriv upp ett ord/begrepp/känsla på tavlan, eller visa en bild, och be gruppen associera fritt. Skriv upp alla ord som gruppen säger på tavlan. Orden kan sorteras, rangordnas eller väljer du/ni ut något/några ord som gruppen pratar mer om.

Förslag:

Religion

Religionsfrihet

Äktenskap

Heder

Diskussionsfrågor

Inledande frågor

Är det någon särskild karaktär eller klipp som du känner igen dig i?

Finns det något som är stereotypt eller ostereotypt i filmen?

Basnivå

Vad betyder religionsfrihet i ett samhälle? Är det viktigt med religionsfrihet?

Vad tänker du om nyhetsuppläsaren? Hur betar sig nyhetsuppläsaren gentemot Karin som håller i relationsprognosen?

Vad menar Ali Baba med att Kyl & Fyren kan ta bort religiöst ljud? (böneutrop, tv-gudstjänster och morsan & farsan). Är det ett problem att religion syns och hörs? För vem och på vilket sätt i så fall? Vad har morsan eller farsan med det här att göra? Påverkas en av sina föräldrar när det gäller religion? Är det bra eller dåligt?

Vad tänker du om Mustafa och Eva-Britts relation? Varför tror du att Eva-Britt intresserade sig för islam när hon träffade Mustafa?

Alex ville fråga Gud om det var okej att ha sex innan äktenskapet. Vem bestämmer när en får ha sex? Religion, tradition, föräldrar, en själv, sin partner eller någon annan?

Håller du med personerna i filmen om vad Gud tycker om sex? Varför tror du många säger "han" om Gud?

Vad tänker du om hur polisen betar sig under förhöret? Hur är polisens relation med sin partner tror du?

Vad är det för skillnad på religion och tradition? Vad spelar det för roll att äktenskap kommer från tradition snarare än religion?

Vad finns det för fördelar och nackdelar med att ha en partner från en annan religion än sin egen?

Skiljer sig synen på sex och relationer i Sverige jämfört med andra länder? Vad beror det på?

Fördjupningsnivå

Vilket eventuellt problem löses av att Relationsmyndigheten ger bidrag till troende hbtq-personer som blir trakasserade? Har du förslag på en annan lösning för att förhindra trakasserier av hbtq-personer från olika religioner?

Varför tror du många lyfter fortplantning som svar på frågan om vad Gud tycker om sex? Vad säger det om sex som inte handlar om fortplantning? Har vi främst sex för att få barn? Vad finns det för andra anledningar till att ha sex och hur ser religionen på det?

Varifrån kommer synen på hur män och kvinnor ska vara ifrån, religion eller tradition? Hur påverkar det synen på icke-binära?

Vad kan det innebära när personer i maktposition, som polisen i filmen, har en traditionell och konservativ syn på hbtq och kön?

Vad spelar geografi för roll – skiljer sig synen på relationer och sex mellan glesbygd och storstad eller mellan norra och södra Sverige?

Varför tror du att hbtq-personer och kvinnor blir diskriminerade i högre utsträckning än andra? Vad har det med tradition att göra? Vad har det med religion att göra? Finns det andra saker som påverkar?

Hur försvaras hedersrelaterat våld och förtryck? Genom religion eller tradition? Vad innebär en hederskultur och i vilka sammanhang förekommer det?

Det finns normer som säger att tjejer inte ska vara lika intresserade av sex, ta en aktiv roll i sexakten eller ha lika många sexpartners som killar. På vilket sätt hänger dessa normer ihop med hederskultur? Vilka fler exempel på det ser du i din omgivning och i Sverige i stort?

Uppgifter

Faktaundersökning påståenden

Denna övning kan göras i form av grupparbete där varje grupp får ett påstående som de ska faktaundersöka och sen redovisa inför klassen. Påståendena kan vara vanliga myter och föreställningar kopplat till religion, tradition, kultur och relationer.

Exempel på påståenden:

- Religiösa personer har inte sex utanför äktenskapet.
- Hedersrelaterat våld och förtryck förekommer bara inom vissa religioner.
- I Sverige gifter sig de flesta i kyrkan.
- Präster i Svenska kyrkan måste viga samkönade par.
- Organisationer som kämpar för hbtq-rättigheter och kvinnors rättigheter finns bara i Europa och USA.
- Det är bara muslimska kvinnor som täcker håret med en slöja.

Skrivuppgift - artikel eller insändare

Låt eleverna göra en debatterande artikel eller insändare som är för eller mot något av filmens avsnitt. Uppmuntra att texten skrivs jämställt och inkluderande utifrån till exempel dessa riktlinjer:

- Fundera över vilka personer som borde få komma till tals i texten tex utifrån kön, ålder, etnicitet, funktionalitet, sexuell läggning?
- Vid upprepning av huvudord, går det att använda exempelvis läraren, besökaren, ordföranden osv istället för hon eller han
- Använda könsneutralt pronomen – hen
- Omskrivning till plural; de, dem, dom
- Använd direkt tilltal; du
- Inte låta det manliga ordet alltid komma först – hon och han istället för han och hon, kvinnor och män, istället för män och kvinnor.

- Använd könsneutrala beteckningar såsom riksdagsledamot (istället för riksdagsman), tjänsteperson/anställd (istället för tjänsteman), forskare (istället för vetenskapsman), pedagog (istället för fröken), kassapersonal (istället för kassör/kassörska), brandsoldat (istället för brandman)

